

Μιά γυναίκα μόνη...

της Καρίνας Λάμψα

Ένα βαγόνι του ηλεκτρικού, βράδι. Πλειοψηφία άντρες. Μπαίνει μία γυναίκα, κάθεται, κοιτάει δεξιά, αριστερά, παρατηρεί τους ανθρώπους γύρω της. Σέ λίγο ή ατμόσφαιρα γίνεται κάπως βαριά. Ένα, δύο, τρία βλέμματα την επαναφέρουν στην τάξη. Βλέμματα πουΐτανε προκλητικά σχεδόν. Καρφωμένη στη θέση της δεν κοιτάζει πιά ούτε δεξιά, ούτε αριστερά. Κοιτάζει ίσια μπροστά της, αφηρημένα δῆθεν, στο κενό, ανυπομονώντας να φτάσει γρήγορα στη στάση της. Κάνει ότι είναι βυθισμένη σε βαθιές σκέψεις. Τὴν επόμενη φορά, σκέφτεται, θά φέρει μαζί της ένα βιβλίο τσέπης.

Ἡ γυναίκα αὐτή ὅταν βγεῖ ἀπ' τὸν ὑπόγειο δὲν θά νιώσει ἀνακούφιση. Θά κοιτάξει γύρω της νά δεῖ μήπως τὴν ἀκολουθεῖ κανεὶς, θά περπατήσει στὸ πεζοδρόμιο γρήγορα, σά νά τὴν κυνηγᾶνε, οὔτε πολὺ κοντὰ στὸ δρόμο, οὔτε πολὺ κοντὰ στὶς πόρτες καὶ στὶς γωνιές, ἀκριβῶς στὴ μέση. Ὅσο ὁμορφὴ καὶ νᾶναι ἡ βραδιά, ὅσο ὠραία νᾶναι μιά βιτρίνα, ἡ γυναίκα αὐτὴ θέλει νά φτάσει τὸ γρηγορότερο στὴν ἀσφάλεια τοῦ σπιτιοῦ της. στὸν προορισμὸ της, κι ἄς μὴν τὴν περιμένει κανεὶς, κι ἄς μὴν τὴν βιάζει τίποτα. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ θέση μιάς γυναίκας δὲν εἶναι στὸ δρόμο...

Μιά γυναίκα μόνη σπάνια τολμάει νά πάει τὸ βράδι στὸ σινεμά, στὸ ἐστιατόριο, στὸ καφενεῖο, στὸ θέατρο. Ἐκτός ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ πῶς θά γυρίσει μετὰ, δὲν θέλει ν' ἀντικρύσει τὸν οἶκτο στὰ μάτια τῶν ἄλλων: μιά γυναίκα πού βγαίνει μόνη της τὸ βράδι πάει νά πει ὅτι δὲν τὴν θέλει κανεὶς, ὅτι δὲν τὴν κάλεσε κανεὶς... Πολὺ περισσότερο δὲν μπορεῖ νά πάει σ' ἕνα μᾶρ νά πιεῖ ἕνα ποτὸ καὶ καλύτερα νά μὴν ἀναφερθοῦμε στὶς δυσκολίες πού θ' ἀντιμετωπίζει σήμερα, τὴν ἐποχὴ τῆς ὑποτιθέμενης σεξουαλικῆς ἀπελευθέρωσης, ἂν θελήσει νά βρεῖ μιά σεξουαλικὴ συντροφιά, ἔξω ἀπὸ τὴ μορφὴ κάποιου μόνιμου σχέσης.

Κι ὅμως ὑπάρχουν βραδιές, ἐκεῖ γύρω στὴν ἀνοιξη, πού σέ καλοῦν νά βγεῖς ἔξω. Ἐχεις κάτσει ὡς ἀργά, διαβάζοντας, δουλεύοντας, δὲν ἔχεις δεῖ τὴν ὥρα νά περνᾶει, δὲν ἔχεις κανονίσει τίποτα, ἔχεις πῆξει, θέλεις νά βγεῖς μιά βόλτα νά χαζέψεις, νά ξεσκάσεις, τί πιά ἀπλό... Ἄλοιμονο! Ἡ γυναικεία σου πείρα σέ συμβουλεύει νά κάτσεις στ' αὐγά σου, ν' ἀνοίξεις τὴν τηλεόραση καὶ νά περάσει κι αὐτὸ τὸ βράδι – κι ὁ πιά ἀπλὸς αὐτὸς περιπάτος παίρνει μέσα σου διαστάσεις ἀληθινῆς ἐκστρατείας. Καμιά φορά τὸ τολμᾶς καὶ κάτι γίνεται, τίποτα τὸ σπουδαῖο, ἀπλά σου χαλαεῖ τὴ διάθεση. Ἄλλοτε πάλι δὲν συμβαίνει τίποτα, περπατᾶς ἕνα-δύο τετράγωνα

καὶ γυρνᾶς σπῆτι σου μὲ τέτοια περηφάνεια σά νᾶξεις ἐξερευνηθεῖ τουλάχιστον τὸ Βόρειο Πόλο. Σκέφτεσαι ὅτι φτηνά τὴ γλύτωσες. Ὁ φόβος ὅμως εἶναι πάντα ἐκεῖ.

Ποιά γυναίκα δὲν ἔχει νιώσει αὐτὸ τὸ σφίξιμο στὴν καρδιά ὅταν πάει νά περπατήσει τ' αὐτοκίνητό της σ' ἕνα ἔρημο γκαράζ, ὅταν στὸ ἀσανσέρ μιάς πολυκατοικίας βρεθεῖ μ' ἕναν ἄγνωστο πού κάποιον σκοτεινὸ προαισθημα τῆς λέει ὅτι τὴν κοιτάζει περιεργά; Ὁ φόβος αὐτὸς εἶναι τόσο μόνιμος σύντροφός μας πού τὸν ξεχνᾶμε καὶ μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν ὑπαρξή του μὲ μικρὰ τσιμπήματα καὶ μιά ἀγωνία στὴν καρδιά ὅταν βρεθοῦμε σέ μιά κατάσταση πού δὲν αἰσθανόμαστε ἀσφαλεῖς. Τὶς περισσότερες φορές βγαίνουμε – εὐτυχῶς – ἀνεπαφες σωματικά. Γιατί ἡ ψυχολογικὴ αὐτὴ καταπίεση πού προκαλεῖ ἕνα βλέμμα, μιά σιλουέττα, μιά λέξη, δὲν σκοτώνει, μᾶς δηλητηριάζει ἀπλά τὴ ζωὴ. Σιγά-σιγά, τὸ δηλητήριο περνᾶ στὸ αἷμα μας καὶ τὸ ξεχνοῦμε. Ἄφου ζοῦμε!

Κι ὑπάρχουν πολλές τέτοιες μικρές δυσάρεστες στιγμές στὴν καθημερινή μας ζωὴ. Γιατί δὲν πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅτι πολλές γυναίκες μαζί εἶναι πάλι μόνες. Στὸ ἐστιατόριο ἂν πᾶνε δύο γυναίκες θά τίς βάλουνε στὸ χειρότερο τραπέζι, θ' ἀργήσουν νά τοὺς πάρουν παραγγελία, θά τοὺς φέρουν τὰ μισὰ ἀπ' ὅσα ζήτησαν, ἐνῶ στὴ διπλανὴ παρέα, τὰ γκαρσόνια θά στέκονται διπλωμένα στὰ δύο. Οἱ γυναίκες θεωροῦνται κακές πελάτισσες: κάνουν δίαιτα καὶ δὲν ἔχουν λεφτά.

Η γυναίκα που ζει μόνη της πρέπει να πληρώνει διπλά: τόν θυρωρό, τόν ύδραυλικό, τόν γκαραζιέρη, κι' όσους έπωφελούνται ποντάροντας στην άγνοιά της. Πληρώνει ταξί για να γυρίσει σπίτι της τό βράδι, ενώ οι άντρες γυρνάνε ήσυχα-ήσυχα μέ τόν ήλεκτρικό ή τό λεωφορείο. Οι κοινωνικές υποχρεώσεις της της στοιχίζουν διπλά αν θέλει να τήν καλοϋνε συχνά (όλοι ξέρουν πόσο πιά περιζήτητος είναι ένας «εργένης» από μία γυναίκα «μόνη»). Πληρώνει διπλά – οικονομικά και ψυχολογικά – τό γεγονός ότι γεννήθηκε γυναίκα.

Όλα αυτά βέβαια που ανέφερα συμβαίνουν στό Παρίσι, στό Λονδίνο, στις μεγαλουπόλεις όπου ή ζωή έχει γίνει

δύσκολη κι οι κίνδυνοι περισσότεροι, ιδιαίτερα για τή γυναίκα. Τέτοια πόλη γίνεται κι' ή Αθήνα. Στη σημερινή κοινωνία μας όπου ή γυναίκα σπουδάζει, εργάζεται, συμμετέχει περισσότερο στην κοινωνική και πολιτική ζωή, μάχεται για τό δικαίωμα της ελεύθερης και ίσης ύπαρξης και βούλησής της, έχει επί πλέον ν' αντιμετωπίσει κι όλα αυτά τά προβλήματα στην καθημερινή της ζωή. Έχει να διεκδικήσει μερικά από τά στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα που δέν εξασφαλίζονται μέ νόμους: να περπατάει, να μετακινείται, να χαζεύει, ν' αναπνέει ελεύθερα, χωρίς φόβο στην καρδιά. Καθώς και τό δικαίωμα να μπορεί να ζει μόνη όταν τό διαλέγει, χωρίς γι' αυτό να θεωρείται ότι κάτι της λείπει.

Τελειώνοντας, θ' αναφέρω ένα χαρακτηριστικό – και αϋθεντικό – περιστατικό: κάποτε δούλευα σ' ένα γραφείο, όπου τό προσωπικό είχε δικαίωμα να παραγγέλνει μία φορά τό χρόνο έναν όρισμένο αριθμό άφορολόγητων ποτών και τσιγάρων. Μία φορά μέ φώναξε ο προϊστάμενός μου και μου έκανε παρατήρηση για τόν αριθμό τών ποτών που είχα παραγγείλει. "Όταν διαμαρτυρήθηκα ότι δέν είχα ξεπεράσει τό όριο που μου αντίστοιχοϋσε, και που ήταν τό ίδιο για όλους τούς υπαλλήλους της κατηγορίας μου, μου άπάντησε τό έξης καταπληκτικό: «Δέν καταλαβαίνετε ότι κάνετε κακή εντύπωση; Όλοι θά λένε τί τά θέλει τόσα ούϊσκυ μία γυναίκα που ζει μόνη;»...